

ság harmadrésznél, nehogy alacsony napállás mellett a nap képe a lapon kívül essék. A felső lyukas lapocska hajlásszögét nem vehetjük föl épen tetszés szerint, hanem a kérdéses szöveget egy jó térképnek és az illető hely szélességi fokának egybevételével kell mindig megállapítani: például Stuttgartban ez a szög 48, 8 fok. Helyes szög alatt föllállított lapocskánál a fehér folt erős fényvel esik a mutató-lapra.

A délvonal első pontját: A-t könnyen megtaláljuk, ha a mutató-pálcika felső lapján alkalmazott kis lyukon egy golyócskával vagy akár egy tűvel terhelt czérmaszátalát lógatunk le és az így kapott pontot a mutató-táblán fúróval megjelöljük. Hogy a délvonalnak egy második pontját föltalálhassuk, meghúzzuk az ábrán *BB'*, *CC'* és *DD'*-el jelzett körveket, a mi után egy jól járó óra segítségével reggeli kilencz óra felé megfigyeljük és megjelöljük azt a pontot a *BB'* íven, a hova a nap képe esik. E pont az ábrán *E*-vel van jelölve. A második megfigyelés délután két óra körül történik, a mikor is a nap képe ismét megközelelti a *BB'* ívet. Mikor már pontosan beleesik, megjelöljük a *BB'* íven az így nyert *F* pontot, melynek az *E* ponttal egyenes vonalban épen szemben kell esnie.

Most a már ismert mértani úton két körív segítségével meghatározzuk az *E F* távolság felét, a felező pontot *A*-val összekötve és meghosszabbítva megkapjuk a keresett *A M* délvonalat. Az átmetszéspont XII-vel lesz jelölve. Emez előmunkálatok után nem lesz nehéz megfigyelések segítségével a többi beosztási pontokat biztosan meghatározni.

A vízszintes lapon talált délvonal a függélyes mutató-táblán megszerkesztendő délvonal föltalálására is segítségül szolgálhat. Miután a mutató-pálcát megerősítettük, három egymáshoz egyközű vasbotocskával támasztjuk alá. A felső lyuklapocskának úgy kell állania, hogy a függőleges mutató-lappal az illető hely szélességi fokának épen pótiszögét képezze, vagyis a szélességi fokkal összeadva épen 90 fokot adjon. Így például, ha az előbb említett helyen a földrajzi szélesség 48 fok volt, az ott készített függőlegesen elhelyezett napóra felső táblácskájának szöge a függőleges mutató-lappal épen 42 fokú szöveget alkot, hogy így egymást 90 fokra egészíthessék ki.

A felső mutató-lapocskát itt is, úgy mint előbb, körülbelül 5 mm. átmérőjű lyukkal látjuk el, hogy a nagy lapon a napnak kicsinyített képét nyerhessük. Az időben, mikor a vízszintes napórán a nap képe a délvonalba esik, a függőlegesen is megjelöljük a nap kibébitett képének közepét, ezután az előirt módon függőszinór segítségével meghatározzuk a függőleges délvonalat. A függőszinórnak ugyanis át kell metszenie az imént megfigyelt pontot, azután meg kell jelölnünk a felső átmeneti pontot és a kettőnek egy egyenesel való összeköttetése adja a délvonalat. A mutató aránya a délvonal hosszúságához, ha a fal épen délre esik, olyan mint 1 : 3¹/₂-hoz; az utóbbi a szerint, a mint a fal jobban északnak vagy délnek fordul, valamivel rövidebb vagy hosszabb lesz.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Valaki az idén (1897) életkora felől kérdezteivén, ezt válaszolja: Ha 5 év előtti életkoromat jövő éveim számával szorozd, születésem számánál 12 évvel korábbi évszámot kapsz szorozmányul. Hány éves az ember?

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Földrajzi kérdés:

Melyik patak az, a mely a Vadnai havasokban ered; nyugatra tart, azután észak-nyugatnak fordul s az Izával majdnem párhuzamosan folyik; a Vaszérral egyesülvén, a Vissó nevet veszi fel?

Történelmi kérdés:

Mi volt a neve az első kalifának? Született 573-ban Mekkában. Gazdag kereskedő volt, leánya Aisa, Mohammed kedvence felesége lett. Vejét 632-ben követte a kalifaságban s fegyverrel terjesztette az iszlomot; meghalt 634-ben.

Természetradi kérdés:

Melyik hal az a pontyfélék családjából, a mely Klimából és Japánból származik? Nálunk medencékben tartják, hol csak 5—10 emnyire nő meg; tavakban egy lábnyinál nagyobbra is megnő. Fialat korában színe fekete.

Megfejtési határidő augusztus 6.

A 29. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: Az a szám $\frac{1}{4}$. *Földrajzi kérdés:* Árvai Magura hegység. *Történelmi kérdés:* Bulesu. *Természetradi kérdés:* Fókafélék (phocina). *Vegytradi kérdés:* Almasav vagy oxiborostyánkösav. *Számrejtvény:* Talpra magyar! *Képrejtvény:* Kovászna.

Helyesen fejtették meg: Miroczky Árpád, Kutlik Félix, Reiser Sándor, Halmi Gyula, Eckhart Ferencz, *Picker Gerő*, ifj. Barthonek Károly, Krepelka Ferencz, Havas Gyula, Simon János, Danch Gyula, Szadnik Sándor, Borbély István, Kukuberger Henrik, Schmid Károly, Wollner Ernő, Szempwsky Ferencz, Németh Béla, Granitz Géza, Molnár Béla, ifj. Miroczky János, Riesz Kornél, Hegedűs Tibor, Klein Ernő, Péter Károly, Böhm Gyula, Alliquander Ödön, Lindtner Mátyás, Trummer Árpád, Schlézinger Ferencz, Sebők Dezső, Vad Lajos, Szécskay Dezső, Báró Maillott Nándor, Farmasy Antal, Gerstlauer Albert, Wolf Pál, Hübner János, Stern Béla, Fetter Kálmán és Kor., Grimm A., Fiedler Kálmán, Berger Mór, Jakabb Gyula, Kvatkovszky J. Elemér, Bohrandt Lajos, Puskás Endre, Reiszter Sándor.

A kitűzött jutalmat, Castillio Diaz Bernát «Mexico felfedezése és meghódítása» cz. munkát *Picker Gerő* V. főreáliskolai tanuló Barsestelepen nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

P. J. Pápa. Szívesen vettük. Hozzuk, máskor is szívesen látjuk. — **T. G. K.** tanár úrnak. Fogadja köszönetünket. Jönni fognak mentül előbb. — **H. B.** Fájdalom, a «Toborzás» ma már idejét múlt. Pedig egyet-mást leszámítva sikerült versnek kell mondanunk. Egyelőre nem tehetünk mást, mint eltettük. Szíveskedjék másokat küldeni, ha beválnak, nem kell a közlésre várakozniok. — **K. Zs.** Kanizsa. Intézkedni fogunk. — **Schl. F.** Belecska. Atnéztük. A fordítás ellen nincs lényegesebb kifogásunk; de miért kellene olyan dolgokat, mint a Buffon «Discours sur le style»-je töredékekre forgácsolni? — Azokért a versekért bátran írhat akár melyik városban időző barátjának; megvannak minden anthológiában. — **K. J.** Boglár. A «Hadnagy uram»-ot Gyulai Pál, a kitűnő prózáiró és kritikus írta. — **W. E.** Bpest. Annak a lapnak a kiadóhivatalát minden könyvkereskedésben megtudhatja. Mi nem érünk rá, hogy utána járjunk. — **Takács Imre.** Kereskedelmi akadémiák — tudomásunk szerint — a következő városokban vannak: Arad, Budapest, Brassó, Debreczen, Fiume, Kolozsvár, *Pozsony*, *Sopron*, Székesfejérvár. — **Kivánsi.** Örülünk, hogy tetszett. Azt hisszük, kívánságának, hogy az Eiffel-tornyot is írjuk meg, elég hamarosan eleget tettünk.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiunai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden csárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

AUGUSZTUSBAN.

Learatva a vetés, gazdag keresztekbe rakva sárgállik az érett gabna, a ringó kalászeitől megfosztott tarlón van valami az anya érzéséből, mely szerencsésen kiházasította fiait s leányait s most egyszerre azt látja, hogy otthona üres, elhagyatott lett. Immár az ősz borongó sejtelve vegyül a nyár élettéljes színeibe; a fák üde lombdisze a közelgő nyárutó fakultabb tónusát kezdi magára öltetni. Hosszú ökörnyalak szállodognak a levegőben, talán a természet széttépett mennyasszony-fátyolának foszlányai? Érett gyümölcsöt terít a hajnali szél a rakott fák alá; a vadász vállra kapott puskával botorkál át az ugaron s léptei zaja felveri a meglapult tapsifülest az árok széléről.

A nyár, bármennyire a nyugalom, a szemlélődés szaka legyen is, nyeresége az életnek, gyarapodása az időnek. Szokatlan, nem sejtett órák adják magokat rendelkezésünkre, melyek azelőtt kívül álltak az emberi tevékenység körén. A nyári reggelekben van valami, a mi a természetet magában szüzi szentélyében teszi megközelíthetővé s mely nem található egy más évszakban sem. Áprilban, márciusban a kelő nappal kelünk s a világosság első sugara már nyüzsgő életet talál maga előtt. Emberek ballagnak dolgaikra, megmozdul a városi élet zaja s a reggel első szürkületében talpon áll már minden. Ellenben a téli hónapok reggeli sötétjében a nyughatatlan ember sokkal megelőzi a napkeltét; lassan világosodnak meg a boltok és csapszékek, egy-egy utcai lámpa el sincs még oltva, egyenként kopognak az ébredő munkások léptei az utcán, s az ember semmi különbséget nem bir felfedezni az est és a reggel között. De sétáljon bárki is a június-

augusztusi hónapokban reggel három óra tájt végig a szendergő városban s látja az élet pihenését, mikor már a hajnali pir rég bearanyozta a láthatárt, látja a kristálytisza zöldeskék égboltot, a mint az ünnepélyes korai csendben minden tárgyat olyan különös világításba von, a mely még nem nappal, de már nem is szürkület. És ez a hangtalan magány, mely a homéri «szent hajnalra» emlékeztet, mintha visszaidézne egy röpke sugárt a teremtés elvesztett édenéből, az őstermészet titokzatosságát véljük végigrezegni a levegőn, s úgy jó, mintha a mindenség rejtelmes suttagását hallanók magunk körül mindenfelől.

Vannak, kik szeretik a sárgán hullámzó gabna-földeket, másoknak jobban tetszik a május és június buja zöldje. Az izlés különböző, minden az eszmetársítástól függ. De ki hallotta Beethoven Pastoral-symphoniájában az ihletett lélek oly mély elmerülésével eszményíteni meg zengő esetjében a nyár idylljeit s a természet zsongóbongó világát, az többé nem oldhatja fel magát az augusztusi táj mysztikus varázsa alól, kezdve a fűrj pitypalatyjától, a nyári zivatar csattogó éghabborujáig. S Magyarország éghajlata, természetesen csak az évszak költői oldalára nézve, még azzal az előnnyel is bir, hogy hova-tovább mind ritkábban fordulnak elő azok a nagy országos eszözések, melyeknek elbirására másutt igazi *vizhatlan* természet szükséges, igazi eső-philosophia, a milyen az angoloké. Mert az emberi lélek nem kevésbbé fogékony egy országos eső káros kedélyi behatásaira, mint egy párisi hölgy czipője, a mint alattomosan közeledik, s dideregve nyújtja ki nedves, fagyos csápjait meleg szivünk után.

«Az ifjú heve égő szalmatűz, a férfié izzó

aczel» — mondja valahol Scott Walter, és ugyanaz a viszony a tavasz és nyár között is. Julius és augusztus a legforróbb hónapok, úgy hogy a légmérséki viszonyok a természet élvezetét is jelentékenyen befolyásolják. S mégis azt látjuk, hogy nálunk épen ezt a két hónapot veszik igénybe különösen utazásokra. Azt hiszem, ez tévedés, ép úgy, mint télen utazni Olaszországba. A ki egy májusi, júniusi, vagy őszi utazás élvezeteit összehasonlítja egy kánikulával, csodálkozni fog a nagy különbség felett, ha csak nem havasi vagy alpesi célpontot választ. Szerintem, a mint az ember nem megy a déli hőségben sétálni, ép oly kevéssé kell nyár közepén utaznia. Ennek dacára nálunk mégis ott vannak, hogy egy budapesti ember komolyan kockáztatja, hogy eljátsza jogát egész «comme il faut» jellegére, ha mihelyt nyakán a kánikula, nem pakol menten, azzal az obligát sóhajtással, hogy a fővárosban nem lehet tovább kiállani. Csak kevés önálló gondolkozású ember van, a ki ilyenkor hűvös dolgozószobájában, kényelmes szófájáról eregetve a bodor füstkarikákat, neveti az utazási mánia áldozatait, kik az alatt egy izzó, poros kupé vánkosai közt olvadnak, vagy homlokuk izzadsága árán másznak meg valamely szép kilátást. Pedig hát semmi sem lehet igazi élvezet, a minek eléréséhez kínlódás árán jutotunk; a ki a természettől igazi gyönyört vár, az nem vásárolhatja meg ezt a gyönyört annak a kellemetlenségnek az árán, hogy forró kánikulában a turistát játszsza. Jellemző, hogy épen az nemzet, mely a turistikában a legavatottabb, az angol is ezt a felfogást érvényesíti az év besztásában, s épen a nyárt bélyegzi kiváltképeni városi saisonnak. Sót a párisi sem oly városgyűlölő mint mi, hanem utazásainak, kirándulásainak zömét júniusra helyezi.

Természetesen itt nem a «procul negotiis» örömeiről általában, hanem csak az utazásról van szó. De az idylli vágyak tekintetében is van az augusztusnak bizonyos korlátoló hatása. Nem a rónak végtelen síkja, nem a hímes rétek röpkedő lepkéi, de az erdő hűvös árnya vonz, melynek ölen kristálypatak tör elő játszi loesesanással. Milyen inger végig vetni magát kipirult arccal egy tisztás puha gyepszőnyegen, melynek sötétzöld perjének nem örzi minden szálát fizetett kertész Cerberus. Ah ez a higitott kedélyű, izzadó s számoló fővárosi nép, a maga ráérő «idyllieskedhetnék»-jével, a mint hamis hangon énekelt operette-áriáit belevegyíti a madarak

csattogó dalába s kirakatként bámulja meg a természet megfizetett bájait. Tetszik neki, hogy ez s ez a táj épen úgy néz ki mint Sylviában, amaz pedig — nos, nem-e világra a Tell Vilmos harmadik felvonása? Virág, fa, erdő, mező, patak, égbolt, mind csak gyűrött kulissza-ponyva neki s keresi mögöttök a gépmester kezét s a gyántavillámot. A főváros közeli nyaralóinak, kik fél lábukkal legalább szüntelen benn akarnak lenni a szürke aszfalton, nincs fogalmuk a szabad természet igazi bájáról, mely nem engedi magát megsztani s nem tűr imádójában fél érzéseket. Ők csak a levegő kémiai képletét fizetik meg esengő pénzzel; de annak a szilaj lánynak csókjában, mely vad szenvedélyvel veti magát dobogó kebledre — semmi részük.

Lessük meg a reggel ébredését az erdőben, mikor a keleti láthatáron az első világos csikok hirdetik a nap feljöttét, s lassan emelkedik ki a vörös lánggolyó a sötét ürből. Az erdők és rétek ingó párázatai szeszélyes alakokban lebegnek a föld felett, átlátszó oszlopokká tömörülnek s a pacsirta még félalomban csattogja első hajnali üdvözetét. Harmatgyöngyök csillognak a füvek és lombok levelein, mint gyertyák, melyek a esillárok fényében tükröződnek. Mély, nesztelen esönd mindenütt. Éhségtől hajtva kalandozik a róka könnyű zsákmány után, fiatal ragadozók próbálgatva csattogatják szárnyaikat s a himszarvas bögése messze visszhangzik a rengetegben, követve ágboga hatalmas csapásaitól a fák mohlepett törzsére. Majd visszafel egy tompa távoli kiáltás, s amott a sűrű bikkek közt előtűnik a gyűlölt vetélytárs, kevélyen hordozva körül finom alkatu fejét. Dühös mérkőzésben csapnak most össze, csattognak az összeakadt ágbogak, míg egy hibás lépés mindkettőt leteríti a sötét tó vizébe, melynek felszínén csupasz levelek uszkálnak, s melynek mélyében karesú vizi tündérek lakják kristály-palotáikat.

«A természetben — mondja egy nagy író, — ép oly idegenek vagyunk, mint a hogy nem ismerjük az Istent. Érthetetlen előttünk a madarak beszéde, az öz és a róka elfutnak tőlünk». De a kik méltók arra, hogy a természet megnyissa előttök kebelét, azok előtt nincs idegen semmi az erdőben. Azok magokban érzik verni a fák ütereit, a madarak vidám repülése versenyre szállni ösztönzi velök s a rigó füttye mintha saját hangszálagaikat rezegtetné meg. Ki nem érezte magában valaha mélység szélén állva azt az ösztönt, hogy röpülni tudna? A legmagasabb exaltáció

e pontján, mintha minden fizikai korlát leहुlna a lélek előtt s tér és idő elenyészne! Határtalan bizalom fog el, magunk és mások iránt. A lehetlent is lehetőnek képzeljük.

Messzire hallszik el a harkály kopogása az erdő lombvezetei alatt. Sokak előtt megfejthetetlen rejtély, hogy miként képes oly parányi madár akkora hangot támasztani. De a titok nyitja nem annyira a kopogóban, mint a kopogtatott száraz, rezgő fában van. Jobb jeladás ez neki az erdők sűrűjében párjához, mint a milyen saját nyelve lehetne. Igaz, hogy néha vesztére szolgál, mert a vadásznak is fülei vannak, legyen az bár «tollatlan két lábú», vagy tollas két lábú. Ilyenkor ki-kicsap a leskődő ragadozó rejtékéből, szárnyaknak zavart csattogása következik, levél és mohzápor hull alá a fák törzseiről, a kopogás elhallgat s néhány pillanat múlva egy távoli fa ágairól hangzik fel a győzelmi himnusz.

A fák csodálatos neszei közt azonban legünnepeyesebb a ledölt, korhadó fenyőtörzseknek lassú örlődése, a mint millió láthatatlan fog fúrja, rágicsálja, mint egy teljes működésben levő asztalosműhelyben. Húsz lábra is elhallható néha ez a titokteljes zaj s a mint fülét az ember a száz meg száz nyilásra illeszti, melyekből száraz fűreszpor porzik elő és behunyja szeméit, nem úgy érzi-e, mintha egy nyüzsgő gyárműhelyben volna, hol a fúrók, kalapácsok, fűrészek és gyaluk csikorgó zaja siketítő hanglabyrinthusban gomolyog?

Oly könyvek mint Darwiné, Sprengel, Müller és Lubbock-éi, mennyire közelebb hoztak a növények és rovarok életéhez. Mennyire föllebbentették titkaik fátylát és megtanítottak hieroglyphjaikban betűzni. A természet ez apostolainak lánglelkétől eltelve megvilágosulnak előttünk a mindenség nagy nyitott evangéliumának rejtélyei, s ez az egyetlen tér, a melyen tudni és érezni egyet jelent.

B.

A JÉG-SPHYNX.

Irta Jules Verne. Fordította Gaal Mózes.

Már akár lesz eredménye, akár nem, de beszélni fogok azzal a tüskés-disznóval, ki kell öntenem azt, a mi szívemben összegyűlt.

Reggel nyolcz órakor mentem el hazulról. Becstelenül czudar idő volt, még a kutyát sem szokták ilyenkor kihajtani a házból. Havas, hideg eső csapkodta az arcomat, az égen piszkos, fekete felhők kavargtak. Alig hinném, hogy Len Guy kapitány ilyen időben kiszállana a hajójából.

A tengerparton egy teremtett lelket sem láttam. Hogy a «Halbrane» fedélzetére juthassak, csónakra lett volna szükségem, de hol hajszolom fel ilyen időben? Elhatároztam, hogy visszatérek a szállásomra, kinézek a tengerpartra nyíló ablakon, s ha meglátom, hogy Len Guy kapitány valamelyik ladikon partra száll, nyomban hozzá sietek.

Letörültem tenyeremmel az ablaküveget, s türelmetlenül, kimondhatatlan izgatottsággal néztem a tengerpart felé. Mit törődtem az üvöltő, ordító szélviharral, mely a kéményen átsípolt, dúdolt ördögi nótákat.

Két óráig vigyáztam ott. Ez alatt a vihar elült, a felhők szakadozva, fáradtan pihentek meg a nyugati hegy ormán, majd onnan is tovább vándorogtak.

Tizenegy órakor kinyitottam az ablakot.

E pillanatban bocsátottak le a «Halbrane»-ból egy csónakot. Két ember ült bele. Az egyik nyílván matróz lehetett, mert az evezőpadra ült, s kezébe vette a lapátot; a másik hátul helyezkedett el. Mikor a parthoz értek, ez az utóbbi kiszállott.

Reá ismertem rögtön: Len Guy kapitány volt.

Néhány pillanat múlva már ott állottam előtte.

— Kapitány úr! — kezdém száraz, meglehetősen rideg hangon.

A kapitány reám veté szemét. Ó milyen mélységes szomorúság volt az ő éjsötét szemében. Komoly, halk, csaknem suttagó hangon szólalt meg:

— Ön idegen, ugy-e?

— A kerguelákon az vagyok — felelém.

— Angol?

— Nem, . . . amerikai.

Bölintott a fejével s én is hasonlóképen üdvözlém őt.

— Kapitány úr, úgy hiszem Atkins gazda, a «Zöld Cermoran» korcsmárosa szavá tette már, hogy szeretnék a «Halbrane»-on elutazni innen, s ön visszautasította. Ez az én kérésem talán mégis egyéb elintézésre lenne méltó . . .

— Sajnálom, uram, de kívánságát nem teljesíthetem.

— Nem kegyeskednék azt is megmondani, hogy miért nem?

— Mert sohasem veszek fel utasokat a hajómra — ez az egyik oka.

— És a másik?

— Mert a «Halbrane» útja soha sincs előre meghatározva. Oda megyünk, a hova kedvem tartja. Tessék tudomásul venni, hogy ez a hajó nem a más ember tulajdona, javarésze az enyém, s így semmiféle rendelkezést nem ismerek.

— E szerint csupán az ön szívességétől függ, hogy kérésemet teljesítse.

— Úgy van; s fölötte sajnálom, hogy kérését nem teljesíthetem.

— Talán mégis megváltozik ebbeli határozata, ha tudatom önnel, hogy nekem az teljesen

közönbös, hogy mikor és hova megy a goélette. A fődolog az, hogy egyáltalában megy valahova.

— Valahova? . . . bizonyára megy.

A mint e szavakat mondá a kapitány, tekintete a dél felé irányult.

— Nos tehát kapitány úr, most már tudja, hogy én nem bánom, bárhova visz is, csak erről az isten háta mögött fekvő szigetről egyszer már, még pedig minél előbb elkerüljek.

Len Guy kapitány gondolataiba mélyedt, nem szólott semmit.

Azt hiszem, rá sem hederített arra, a mit mondottam.

— Kapitány úr, remélem annyi szívessegre csak hajlandó irányomban, hogy meghallgat? — kérdém kissé indulatosan.

— Meghallgathatom, uram!

— Nos hát, igaz-e, hogy Christam - Harbourból ha ugyan nem jön semmiközbe, Tristan d'Acutába szándékozik vitorlázni?

— Lehet, hogy Tristan d'Acutába, . . . az is meglehet, hogy a Cap- vagy a Falklandi-szigetekhez, . . . az is meglehet, hogy másfelé . . .

— Helyes, nos hát én épen valahova «másfelé» szeretnék jutni — felelémgúnyosan, mindazonáltal ura voltam indulatosságomnak.

E pillanatban

Len Guy kapitány hirtelen megváltozott. Szigorú lón az arcza, kemény, rideg a hangja. Mintegy éreztetni akarta velem, hogy már végeztünk együtt, további beszélgetésünknek se célja, se oka.

Már-már addig jutottam, hogy midőn távozni készült, torkon akartam ragadni . . . Nagyon kellemetlen következményei lettek volna — most utólag belátom, — de mielőtt elfojtott haragom kitörhetett volna, Len Guy kapitány még egyszer felém fordult és sokkal szelidebb hangon mondá:

— Öszintén mondva nagyon sajnálom, hogy

kérését nem teljesíthetem, de látja, uram, a «Halbrane» útja nagyon bizonytalan, s ha még alkalmazható is az utas, — mint a minőnek ön látszik, — kellemetlenül érezném magamat, hogy hajóm irányának megválasztásában korlátozva legyek . . .

— Uram, ime újra biztosítom önt, hogy én Connecticutba igyekszem, de hogy három vagy hat hónap múlva jutok is haza, hogy a világ bármely részébe visz is el, akár a déli sark-tengerig hatolunk is, az nekem tökéletesen mindegy . . .

— A déli sark-tengerig! . . . kiáltott fel a kapitány, s olyan lett az arcza, mintha szavaim éle a szívét sebezte volna meg.

— Miért említi ön a déli sark-tengert? — kérdé izgatottan, s hévvel megragadta a kezemet.

És nekem úgy rémlett, mintha Len Guy szemében köny esillogott volna. Sőhajtva kiáltott fel:

— Ó az a déli sark! . . . kinek volna bátorsága, hogy odáig merészkedjék? . . .

— Hiszen nehéz volna az út, de elvégre is akadhatnak kalandra szomjas lelkek, kik nem törődnek a veszéllyel, nem nézik, hogy jár-e haszonnal vagy nem . . .

— Úgy van, . . .

kalandra szomjas lelkek — dörmögé Len Guy kapitány.

— Megálljunk csak, most jut eszembe, hogy az északamerikai Egyesült-Államok épen most indítottak a déli sarkra expedíciót. Úgy tudom, hogy egész hajóraj indul útnak.

— Az Egyesült-Államok, Jeorling úr? . . . Ön azt mondja, hogy a szövetséges államok expedíciót indítottak el.

— Úgy van, a mint mondom. Már a mult esztendőben hallottam, hogy az expedíció elindult. Nagyon valószínű, hogy a vakmerő utazók már annyira jutottak, mint még soha mások.

«KAPITÁNY ÚR!» . . .

Len Guy kapitány sokáig hallgatott, aztán megszólalt, csak azért, hogy mondjon valamit.

— Ha sikerül is nekik a sarkkörön túl jutniok, a jégtenger páncélját nem tudják áthasítani.

Majd később:

— Connecticutból való ön?

— Onnan.

— Még pedig?

— Providence-ből.

— Ismeri Nantucet szigetét?

— Jártam gyakran a szigeten.

— Nos, hát akkor tudja, hogy honfitársa, a híres regényíró: Poë Edgar Pym Gordon Arthurt, a hőset ugyanezen a szigeten szerepelteti?

— Hogyne tudnám. A regénynek eleinte ez a sziget a színtere.

— Ön azt mondja, hogy «regényé»-nek, . . . jól hallottam, csakugyan regénynek nevezte?

— Bizonyal regény az, kapitány úr!

— Úgy van, . . . úgy . . . mindenki regénynek tartja . . . Bocsanat uram . . . igazán szívemből sajnálom, hogy nem vehetem fel a hajómra . . . korántsem tagadnám meg, ha módomban állana kivánságát teljesíteni! . . . Ne is igyekezzék elhatározásomat megváltoztatni. Annál maradok . . . Most kezdődik itt a hajójárás, számos más alkalmatosság kínálkozik majd, választhat tetszése szerint . . . Igazán sajnálom . . . Isten önnel!

Így váltunk el.

Haragudtam a kapitányra még azután is, de nem tagadom, kezdett szerfölött érdekelni. Mi lehetett az oka annak a váratlan fordultnak, mely viselkedésében nyilatkozott, mihielyt arról szólottam, hogy az északamerikaiak a déli sarkra expedíciót küldtek? . . . Miért érdeklődik olyan sajátos módon Poë hőse iránt? . . . Minő titok lappang ennek a tengerésznek a lelkében? Sokáig eltűnődtem, de megmagyarázni nem tudtam.

Atkins mester még aznap megkérdezte tőlem, hogy beszéltem-e Len Guy kapitánnyal, s mikor elmondtam neki, hogy a kapitány semmi áron sem hajlandó engem utasként felvenni a hajójára: szörnyű mód felháborodott kedves barátjának a makaessága miatt. Ennél azonban keservebben érintette a «Zöld Cermoran» érdemes tulajdonosát az a sajnálatos körülmény, hogy a «Halbrane» tisztjei és matrózai feléje se néztek a koreszmájának, mintha a kapitány szigorú parancsban tiltotta volna meg nekik. Mindössze a csónakmester gurult át kétszer-háromszor, iddógalt egy kicsit, s aztán ő is elsietett.

Hurliguerly sem közeledett többé hozzám, hogy nagyfontosságú szolgálatait reám tukmálja.

Augusztus 10—12-dikig a «Halbrane» fedélzetén nagy sürgés-forgás volt. Tatarozták a hajót, rendbe szedtek mindent, mert úgy látszik, készülődtek az útra. Feltűnt nekem, hogy a matrózok serényen és csendesesen dolgoztak, holott ilyenkor éktelen láрма-kiáltozás szokott más hajók fedélzetéről hallatszani.

Len Guy kapitány úgy látszik kitűnően tudja a hajó népségét fegyelmezni.

Végre közhírré lett, hogy a «Halbrane» augusztus 15-ikén felszedi a horgonyt. A hajó elindulása előtt való nap eszem ágában sem volt, hogy Len Guy kapitány megváltoztatja a szándékát.

Napirendre tértem már az egész dolog felett. Hozzátörődtem ahhoz a gondolathoz, hogy várni fogok más hajóra. Ha a tengerparton hébe-korba találkoztam Len Guy kapitánnyal, úgy tettem, mintha soha életemben nem is láttam volna. Mindazonáltal feltűnt nekem, hogy ő szeretett volna megállani, szeretett volna velem beszélni. Megtenni még sem tette meg, s így elhaladtunk egymás mellett. Az meg eszem ágában sem volt, hogy újra a nyakába varrjam magamat. Nem szoktam olyan szeker után futkosni, a mely nem akar felvenni.

Atkins gazda, a mint elmondta, még egyszer próbát tett érdekemben a kapitánnyal, pedig világért sem bíztam meg vele; hiába való volt a közbenjárása. A szőszátyár Hurliguerly is végül kijelentette Atkins gazdának:

— A kapitány tudni sem akar az utasról.

Nem izgatott a dolog. Majd jön más hajó, elvisz az. Menjen hát Isten hírével ez a különös Len Guy.

És mégis úgy vala a sors könyvében megírva, hogy a «Halbrane» fedélzetére kerülök, s azoknak a hajmeresztő kalandoknak szem- és fültanuja leszek, melyek ebben a könyvben előbb olvashatók.

A dolog így történt:

Augusztus 14-ikén, este fél nyolczkor cél-talanul jártam-keltem a tengerparton. Mikor már sötétedni kezdett, visszafelé indultam a szállásomra. Útközben elém áll egy sötét emberalak. Az arczát természetesen nem láthattam, de a mint suttogó hangon megszólított, rögtön reá ismertem. Len Guy volt, a «Halbrane» kapitánya.

— Jeorling úr, holnap reggel, ha az apály beáll, a «Halbrane» felszedi a horgonyt . . .

— Mit törődöm én a hajó indulásával, ha nem akar engem . . .

— Jobban fontolóra vettem a dolgot, s ha önnek tetszik, legyen holnap reggel a goélette fedélzetén.

— Valóban, nem hittem volna, hogy ezt a dolgot még valaha szóba hozza, kapitány úr . . .

— A mint mondtam, meggondoltam jól; továbbá azt is tudtára adom, hogy innen Triston d'Acutába megyünk; remélem, tetszik önnek?

— Meghiszem azt, kapitány úr! Holnap hét órákor a hajón leszek.

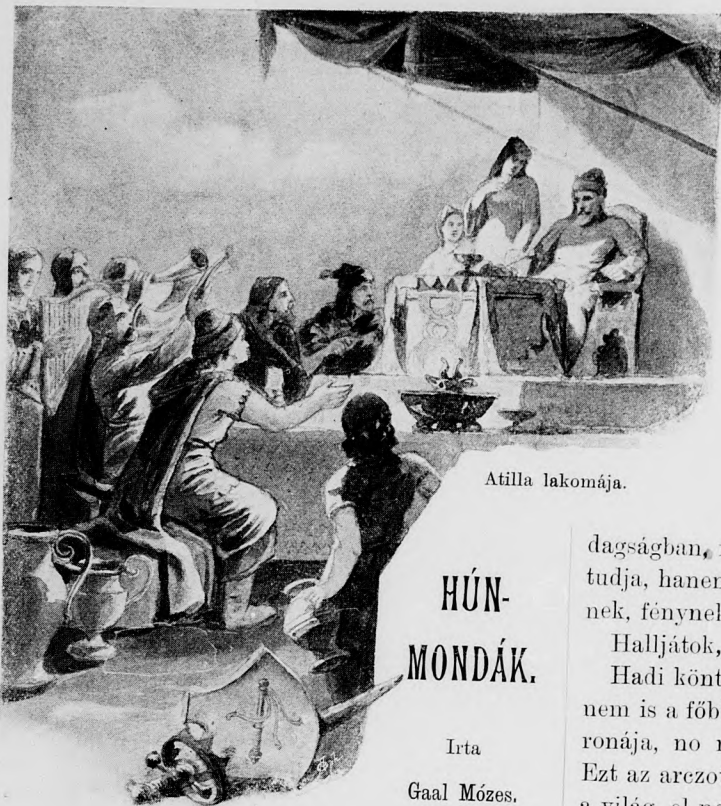
— Készen várja a szoba.

— A szállítási díj pedig —

— Azzal majd leszámolunk — vágott közbe Len Guy kapitány. — Lesz gondom rá, hogy meg legyen az árral elégedve. Tehát holnap . . .

— A viszontlátásig, kapitány úr!

(Folytatása következik.)

Atilla lakomája.

HÜN- MONDÁK.

Irta

Gaal Mózes.

Világura Etele.

A csodalátásnak lett teljeseése, Hadúr kardja tette Etelét urává az egész világnak. A keleti császár, a nyugati császár jobbágysai lettek az erős húnoknak. Délen a tengerig, Nyugaton tengerig. Északon elhatolt jégkoronás hegyek rideg országáig. Világ minden táján ismerték Etelét, nemzedékről szállott a hír nemzedékre.

Tisza-Duna között a tengersíkságon tartotta királyi székhelyét, hol a szem Hün-bérec koronáját kékelteni látja.

Ott volt palotája, csodaművü, ékes, magának is külön, fiának külön és száz asszonyának, kiket feleségül vett mind hün szokásra, a mint kénye-kevede úgy hozta magával.

Keletnek, Nyugatnak bibora, bársonya mind ott volt Etele száz palotájában, kárpitozta dúsan, dagadóra tömött kerevetek sorban a cifrán faragott falaknak hosszában. Kincses háza terhét száz öszvér nem bírta: gyémántkő vakítá a szemet; aranynak kamrája helyet alig adott, s fegyverei számát csak a rabszolgáknak száma múlta felül, a rabszolgák számát csak felbecsülni is botormunka volna. Ménésekbe csapva nemes paripái nyihogtak, száguldtak végig a tág rónán, s ha

hazabajtották, bársonnyal kívülről bevont márvány-válú fogadta király ezer paripáját. Egyet is ha adott ingyen kegyelméből ennek vagy annak, királyi ajándék volt a nemes állat.

Arany-ezüst tálon rabszolgák hordották fel az ételt nála és ha meggörnyedtek, nem ételtől volt, hanem a tálaktól; bort arany kupában töltött rabszolgakéz az arany vödörből. Bizony szemeszája elállott annak, kit vendégeül hívott jobbágy királyokból, gót, alán vezérből.

Körülötte minden úszott gazdagságban, melynek mását csak a tündér-mese tudja, hanem ő maga, a világ ura, nem volt kincsek, fénynek rabja.

Halljátok, milyen volt Etele, elmondom: Hadi köntösét ha nézed, hün vitéznek tartod, nem is a főbbjéből való hün vitéznek, csak a koronája, no meg arca, szeme mutat a királyra. Ezt az arcot, a ki csak egyszer is látta, soha míg a világ, el nem felejtette.

Sasorra merészen hajlott szája fölé, ajkának vonása, ha meg sem rándítá: parancs volt; szemében ült a hatalmas lelke, mindent észreévó csodafigyelmének örök tüze volt az. Ez a két apró szem a turul szemének volt igazi mása, föléjük bozontos, erős szemöldöke kanyarodott ívben. Ez a két szemöldök, a mikor megrándult, hasonlatos vala két viharral terhes felhőgomolygáshoz, ha kitért a vihar: mennydörgés volt hangja, villám tekintete.

Arcának mosolyát nem látták gyakorta, pedig ingyenvalókegyelmét érezték hivei, szolgálai. Tudott jutalmazni királyi bőséggel, tudott büntetni is királyi szigorral.

Kedvét lelte olykor énekes szavában, multak szép regéit, a kik emlegették, húnok hőstetteit, hurokat pengetve meg-megénekeltek. Róla beszéltek, őt is dicsérgettek Hadúradta tüzzel, szavak édessége azt tetszővé tette.

Ámde vad multság távol vala tőle, okos észszel tartott mértéket evésben-ivásban Etele. Aranytál, aranyos kupák helyett néki fából készült tálon, fakupában hordották az ételt, nyujtották az italt. Világ ura volt és úgy élt, mint egy pásztor.

Ilyen volt Etele, az a rettenetes, kinek álma felett virrasztott a világ; kinek palotája küszöbéhez járult Északnak, Keletnek, Délnek minden

népe. Ha ő egyet szólott, akaratját aznap megtudta a világ, mintha szolgálatba állott volna hozzá mind a négy anyaszél. Keletre, Nyugatra, Délre és Északra emberkiáltásnyi távolságban állott egy-egy őrszem mindig, s a mely gyorsan szárnyal, az elröppenő szó úgy kelt szájról-szájra Etele parancsa. Éjnek évadján az őrtüzek kigyúltak, s az őrtüzek mellé telepedő örök vizsga szemmel-füllel kémleltek az éjbe.

Bámulva nézett le Hadúr nagy egéből a milliomm csillag, mintha lesték volna:

— Mit csinál Etele, a világ királya?

MATINÉE UTÁN.

(Magánjelenet.)

(Az előadó ünnepi öltözetben, dühösen jó, kezében összegyűrt meghívó.)

Mit? ... Meghívó? ... Nesze! (Földhöz vágja.)

Fehér keztü? ... dettó. (Földhöz vágja.)

A virágos remény milyen rommá lett óh. Felsültünk ... Borzasztó ... Kikaczagtak ... Átok! Egész világ veszve ... egész világ látott. Mindenki nevetett ... csupán én izzadtam! Mindenki kaczagott ott lélekszakadtan, Csak én szomorkodtam ... Rémesen hallgattam. A föld mért nem nyílt jöltevon alattam? Vízet ... vízet ... hamar: Gyilkos leszek benne! Vízet ... vízet ... azt, azt ... Meghalni jó lenne: Elvetni magamtól esűf, undok világom! ...

(Meglátja az asztalon lévő pohár vizet ... mohón kiissza.)

Bár Dunát gondoltam: ez jobb, úgy találok!

(Elmerengve áll.)

Kezdetétől végig: nyitánytól *csakánnyig*, «Pechem» folyton terjed ... mind rosszabbra válik. A bajnak felhője kísértett felettem! Díszterembe senkit be nem vezethettem: A rendezők sorra elkapták előlem, Pedig képviselve volt az egész nőnem, Leánytól mamáig; mamától leányig; A kis unokáktól a sok nagymamáig! ...

Kezdődik a műsor! ... Nincs köszönet benne.

E világon ének bárcsak sohse lenne!

Kezdeni akarják ... hiányzik a basszus!

«Annak hangja nélkül nem mehet e passzus!»

— Itt a főrendező: énekel helyette. —

«Nem megyek én neki!» — Biz' jössz szedte-vette!

Ezzel a karmester nagydohogva felránt.

Én meg énekeltem basszus helyett — szopránt!

Ácsaptam tenorba ... felmentem a c-ig.

Onnan lefutottam egész a pinceig ...

Átterttem az alt-ra ... baritonra osztán.

— Mint mikor a tehén elbődül a pusztán! —

Majd megint megállok: kifújni magamat.

— Az ének-kar addig szépen tova halad —

Én meg ott rákezdtem, hol elhagytam épen:

Ők a végén tartnak, én meg — a középen! ...

Ők már meg is állnak, én, mint tulok-tülök,

Ájtatosan *magam* harsogok, bődülök!

Elzúgom recsegve végig azt a passzust: Mindent énekelve, csupán csak nem — *basszust!*

Második számunk volt remek melodráma: Nem hiába dráma lón óh minden máma! Horoghy szavalta, Kököresin kíséerte ... Mert Kököresin megkért: meg is tettem érte, Lapozni a kottát, hogy kimentem véle ... — Azt sem tudom habár: a kotta miféle! Ez volt ép a bajom! ... Horoghy szavalta:

(Dramai pózba vágja magát, óriási páthosszal.)

«Úgy-úgy te vén bünös! ... Itt a véres balta. Nem csak e gyilkosság, — kezeden több szárad! Egy-két emberélet silány semmi nálad! Keresd fel a multat ... léted éjszakáját: Újból lapozd által véres krónikáját. Forgasd, lapozd, lapozd rémes krónikáját! ... » Én mindjárt lapoztam! ... a kottát forgattam: Véres krónikára sehol sem akadtam! Kököresin dühös volt ... Rám nézett mogorván ... És egy-egy verejtékesöpp futott le orrán! Játszott össze-vissza: eszébe mi jutott ... «Hunyadit» meg «Fausztot» ... szóval mit csak [tudott ...] «Sarga reczezet» meg «Esik esőt» «Jammót! ... » Mig ki nem pisszegték, addig nyugta nem volt! ...

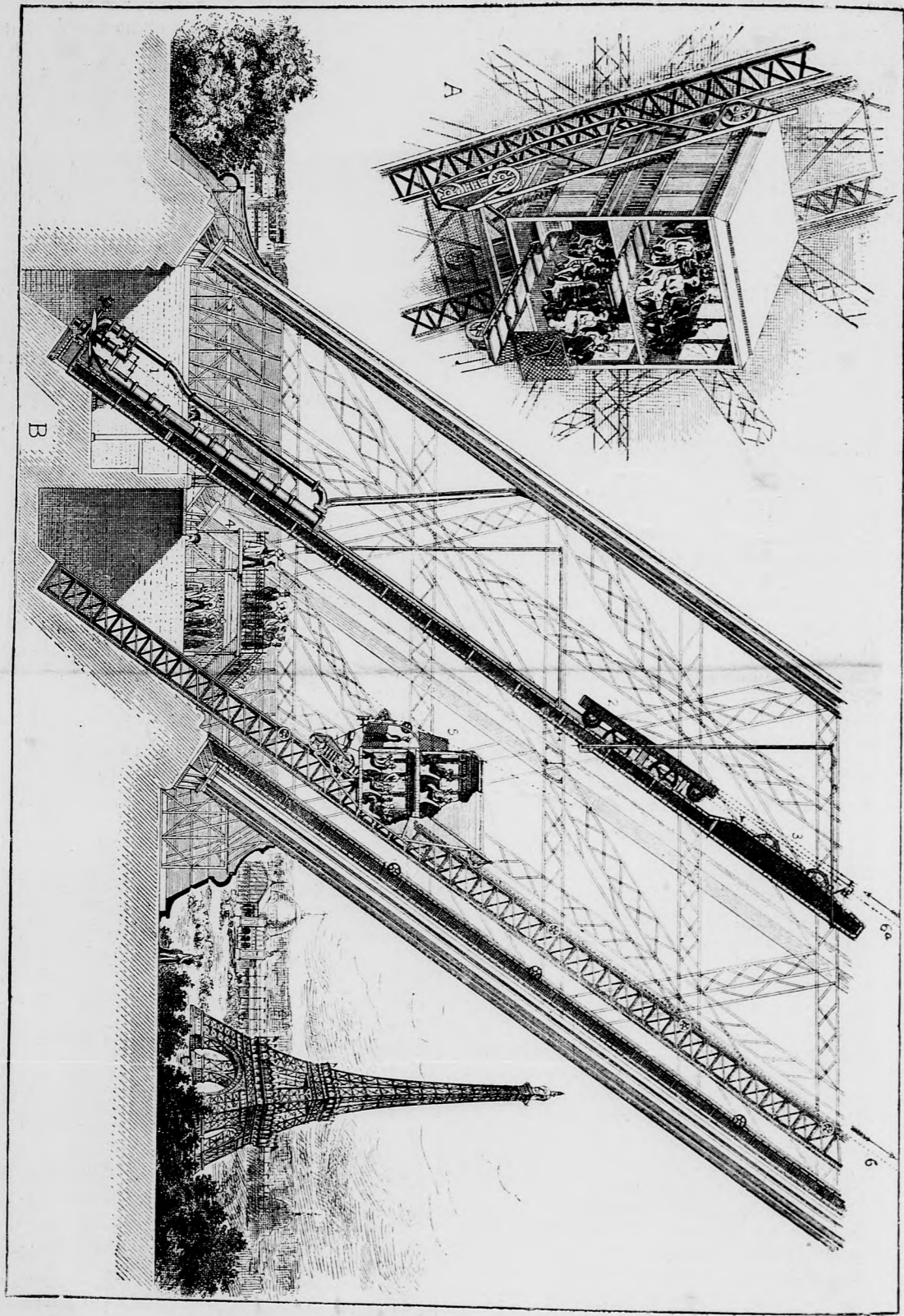
Most következett a harmadik pont: kvintett! Nem tudom, az égnek e szegény szám, mit tett: *Öten húzták*, még sem *ment* az istenadta! ... Minden húr elszakadt kinjának alatta! Ők aratták mégis a legnagyobb tapsot: *Negyed perczig* tartott: a közönség tapsolt!

Gedő Csicsa most az «*örüllet*» szavalta ... Hogy örülten adja, az már igaz rajta! Bömből ám vettettül; rúg az jobbra-balra ... Makogva felmászik a meredek falra ... Ugrál, tánczol, futkos ... hangja fel-fel lázad! A nád-karosszékről leszedi — a nádat! Kaczag, bújkál, sir ri; dobál össze-vissza! Örültségében a tintát is kiissza! Lába nagyot dobant ... *felugrik vettettül!* ... — No de ez má' nem megy! — *Megijedtem* ettül: «Eltör' a pódium! ... Csicsa, Csicsa. Vigyázz! ... » «Dehogy török, dehogy!» dörögve replikáz ... A pódium *recscsen*: ez a replikája, S *összetörök*, Csicsát temetve alája! Kiemeltük ... és a pódium törését Kijavitók: székel tömve be a rését.

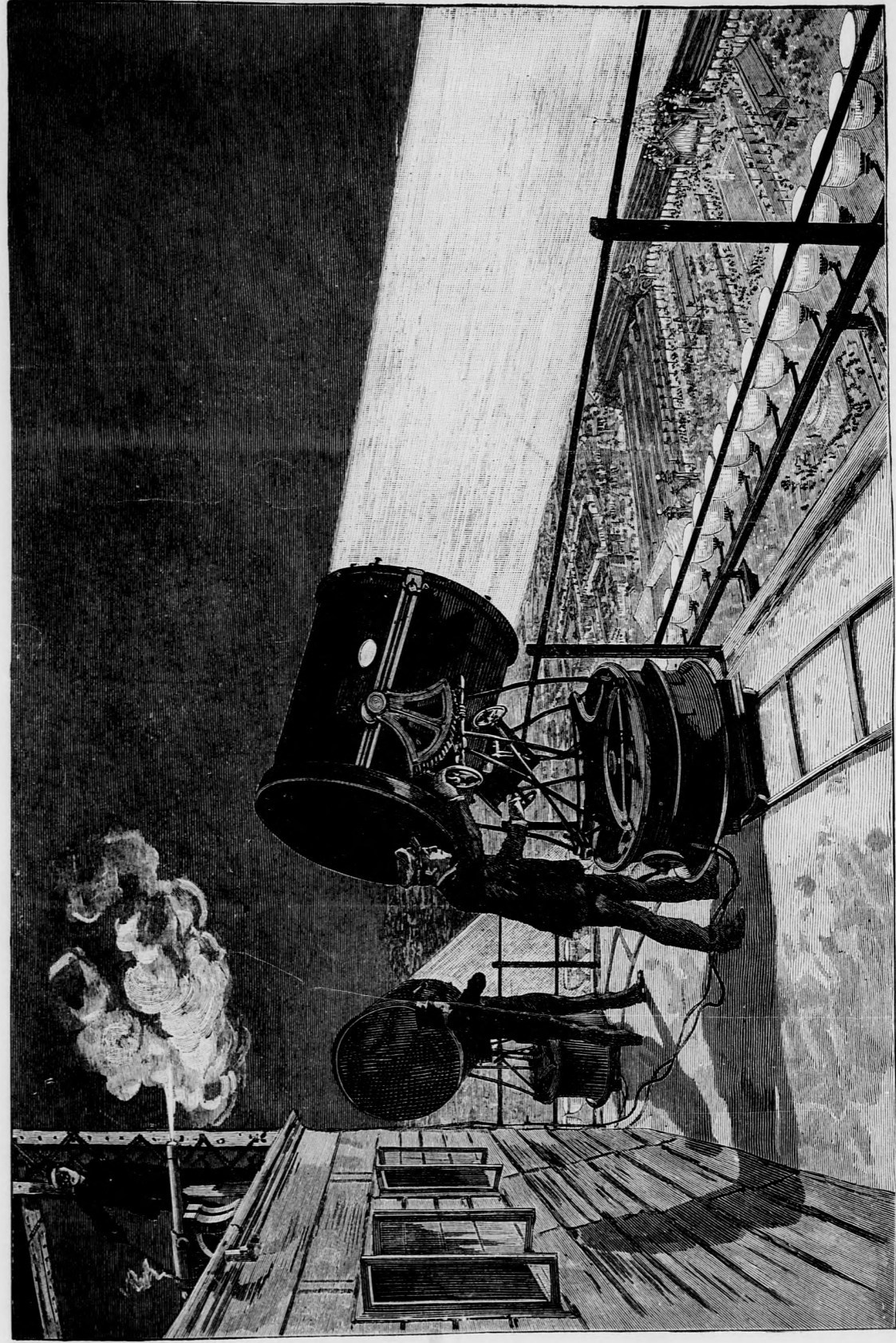
Most *én* jövök sorra: most jó költeményem! *Magam* szavalom el ... Lesz majd «*éljen*» ... érzem. Kilépek ... elkezdem ... folytatam tüzesen, Hogy a hallgatóság szívét tüzre vessem. Csicsa sűg ott hátul ... Közepénél tartok ... Rózsás pírban énekel mindenütt az arcok ... És én csak folytatam szívben égő lázzal:

(Páthosszal.)

«El ... el koldúsasszony! ... pusztulj hát egy házzal! Lenyugoszik a nap ... koldúsasszony ballag ... Az égen végigfut egy-egy felhőszallag ...

EMELŐ GÉP.

VILLÁMOS FÉNYÁRASZTÓK.

Rózsás az ég sarka ... pirosloán «tarka» ...
... De im' mi ez? ... A nagy diszteremnek sarka
Gyermekhangtól zendül, mint kimondom, «tarka.»

«Boczi, boczi, tajta.
Sze füle, sze fajta.
Oda medünt latni,
A hol czutjot tapni. —

A portás lánya volt! ... Kitört most a lárma!
Nem hallott oly nagy zajt sem Sziget, se Várna! ...
Mindenki kaczagott! ... Elhallgattak végül:
S zengett az ének a terem szögletébül:

«Boczi, boczi, tajta.
Sze füle, sze fajta.
Oda medünt latni,
A hol czutjot tapni!»

Megint kinevettek! ... Átkozott kis gyermek!
A kicsinyek ... lám-lám ... ma már mit nem
[mernek!]

Hál' Isten kivitték! ... Újból elkezdhettem ...
Azaz csak próbáltam, csak megkísértettem:
Nem tudtam mi jön most ... Sötét lón köröttem!
Nem értettem, mit zúg a Csicsa mögöttem! ...
Mig végül — nem tudom, megbolondultam tán! —
Nagyot hümmögtem és szavaltam aztán! ...
De nem ám a versem' ... Csicsa szavát hallám:
«Pirosloán tarka» ... és kezdtem a — tarkán!

(Nagy páthosszal.)

«Boczi, boczi, tarka.
Se füle, se farka.
Oda megüünk lakni,
A hol jó bort kapni!» ...

Óriási kacaj ... óriási füttyszó:
És vége mindennek! ... Tönkre tett ez egy szó!
(Kitörve.)

Borzasztó ... Szörnyűség ... Így még fel nem
[sültem ...!]

Soha még matinée nem volt így felsültem!
Fütyültek ... pisszegték ... kacagtak ... nevettek.
(Fejét ütögeti.)

Szégyen és gyalázat ... Milyen csúfá tettek! ...
Mennyi kint, mennyi bajt küldött reám Isten! ...
— El most a szabadba, mert *megfulok* itten! ...
Azt *megmondom*, hogy ha világeletemben
Valaki «tarkát» mond: azt *megölöm menten!*
(Dühösen elfut.)

Földes Imre.

A VILÁG CSODÁI.

Az Eiffel-torony.

A harmadik emelettel még nem végződnek be a toronytól nyújtott alkalmatosságok. Főntebb valamivel néhány terem van berendezve tudományos kísérletekre, melyek a csillagvizsgálat, fizika, meteorologia, élettan és lég-mikroszkópia körébe vágnak. Megbecsülhetetlen közvetlenséggel tanulmányozhatják itt a tudósok a test eséseinek szabályait, a levegő ellenállását gyorsaságok

hatása alatt, a ruganyosságot, a gáznyomást, a föld mozgását. Ime, az Eiffel-toronynak gyakorlati előnyei, nem is számítva fontosságát háború esetén.

Az emberi elme a mesterséges földi fényforrások egyik legnagyobbikát alkotta meg abban a *pharusban* (óriási világítólámpa), melyet az Eiffel-torony csúcsán helyeztek el. Ezt a pharust a torony aljában levő gépterem 500 lóerejű villamos motora táplálja s igazán megérdemli a «vilamos nap» melléknevet. Fényereje nem kevesebb, mint 3000 ampère. A világkiállítás idején e lámpa a francia nemzeti színeket (kék, fehér, vörös) sugározta, mit azzal eszközöltek, hogy óraszerkezettől mozgatót színes üveglemezeket forgattak a lángok előtt. Ugyanekkor tündéri fényességet létesítettek ama 90 cm. átmérőjű *projectorok*-kal (fényárasztók), melyeket 290 méter magasságra állítottak föl a föld színétől. Esténként 8 óraker kitértek a rengeteg elektromos fénykévek és vakító látványossággal szolgáltak egészen 11 óráig. Tiszta időben 10 kilométer messzeségre is elhatott a világosság.

Feladatunkat nem oldottuk meg, ha nem szólunk az Eiffel-torony tartozékairól: a nagyszerű *emelő gépekről*, melyek a közönséget a magasba felszállítják. Nem kis fejtörésbe került az intézőknek, míg oly szerkezettel állhattak elő, mely biztonság dolgában kételyt nem támaszt. A toronyba kétféle elevátor visz föl: az egyik a nyugati és keleti sarkon közlekedik, *Roux* és *Combaluzier* rendszere szerint, de csak az első emeletig.

Ez egész oly módon van berendezve, mint a mi budavári siklónk: egymás mellé illesztett kocsik lejtősen mennek föl és le, — a rézsutos haladást a torony lábainak fekvése okozza — a kocsik majdnem egymás *föltt* vannak. Az első emelettől kezdve már az amerikai *Otis* elevátora közlekedik, mely páratlan újítás a maga nemében. Otis szerkezeténél az emelkedés váltakozó irányú: a koci egy ideig a kijelölt szög alatt megyen, majd kissugárú íven áthaladva, más irányba jut, azután ismét másba. A rendszer Armstrong hidraulikus daruján alapszik. A kocsi egy szivattyúsó emeli a magasba, a második emeleten levő vízmedencékből táplált nyomás segítségével. Minden kocsin hat mozgó csigahüvely van, a melyek mindegyikének egy-egy álló csiga felel meg. Minden szivattyúsó 12 méter hosszú, s állandóan a cső végén történik meg az eltérés az út irányában. Eme csigahüvelyek oly erősek,

hogy ha öt véletlen szerencsétlenség folytán eltörnék, egy is fel bírná tartani a megterhelt kocsi. Egyébiránt Otis úgy konstruálta gépét, hogy balesetkor rögtön megáll.

Említsük meg kiegészítőleg, hogy Combaluzier elevátora 1 percz alatt visz fel az első emeletre (57 méter), viszont Otis szintén 1 percz alatt a másodikra. (118 méter.) E mérsékelt emelkedés arra szolgál, hogy az ember meg ne szédüljön az ijesztő magasságtól.

Annak idején francia lapok kiszámították, hogy mekkora embertömeget képes befogadni *egyszerre* a csodatorony. Ezen számítás szerint:

az 1. emelet 4 vendéglőjében elfér	1600 ember
az 1. emelet 4 külső karzatán «	4000 «
a négy belső karzaton «	400 «

kupolára avagy fára. A kölni dóm és Cheops-gula magasságát mindenha példa gyanánt emlegették. Jött az Eiffel-torony és hova törpültek ezek! A haladást ékesszólóan tünteti föl a föld legmagasabb építményeinek táblázata:

	magasság méterekben
A washingtoni obelisz	169
Kölni dóm	159
Szent Pál-templom (London)	158
Roueni székesegyház	150
Gizehi nagy pyramis	146
Strassburgi dóm	148
Szent István-templom Bécsben	138
Szent Péter-templom (Róma)	132
Gizehi 2. pyramis	131
Chartresi székesegyház	124

A TORONYRA FELNÉZŐK.

a második emeleten	elfér	1500 ember
a tetőzetten	«	500 «
a lépesőkön fölszállás közben	«	2000 «

mi együttvéve a tizezer ember tiszteletreméltó számát adja. Az emelőgépek óránként 2400 látogatót képesek szállítani. Szóval az Eiffel-torony építői nagyon tisztában voltak azzal, hogy vállalkozásuk behozza a ráfordított költségeket. A kolosszus a kiállítás folyamán mágnes gyanánt vonzotta az embereket s már az első két hónap alatt 1.899,860 frank bevételt jövedelmezett. És ilyenformán nem hazudtolta meg magát az a hit, melyet a kolosszus emelői a szertelenségek iránt annyira fogékony emberi kedélybe vetettek. A magasság mindig a fenség egy hatását ébreszti: az ember mindig a tisztelet és csodálat érzelmével tekint egy merészen ég felé törő toronyra,

Az Eiffel-tornyot méltán lehet a világ csodái közé sorolni. És csodaként is bámulják világszerte. Az 1889. nagy kiállításakor távol napkeletről és napnyugatról tódultak megnézésére exotikus népek és megvitték hírét messze hazájukba. *Ney Napoleon* mérnök, kit a francia kormány kiküldött a transzkaspiai vasút megnyitására, beszéli, hogy turkesztáni viskók falán gyakran látta felragasztva az Eiffel-torony képét. Nem csoda, hogy megirigyelték alkotójának dicsőségét és napjainkban lépten-nyomon fölmerült illetén vaszkolosszusok terve, melyekkel a párisi óriást túl akarták szárnyalni. A chicagói világkiállításon 1492 lábnyi (Amerika fölfedezésének évét jelezni) szobortalapzatra akarták Kolumbusz szobrát állítani. Emlegetik a londoni világkiállítás *Watkin-tornyát*, mely teljes 1/5-résszel mulná felül francia kollegáját.

Meddő törekvés! Az elsőség, az úttörés érdemét senki el nem vitathatja Eiffeltől. S míg a piramisok lenyűgöző zsarnokságot, nemzedékek keserves rabszolgaságát juttatják eszünkbe, a «milliók egy miatt» gondolattal kapcsolatban, addig az Eiffel-toronyra emelkedett lélekkel száll pillantásunk: «Ime egy alkotás, mely az emberi elmének és munkának dícsőségét, a tudománynak az elemekkel daczoló hatalmát hirdeti».

A magyar diák természetrajza.

A «Tanulók Lapja» számára.

CAPUT I.

Bevezetés.

A *diák* (*studiosus hungaricus*) az embernek (*homo sapiens*) érdekes válfaja, kivel testalkat dolgában általában megegyezik.

A nem-diáktól (*philister*) azonban megkülönböztetik őt:

1. egyenes testtartása, mely csakis vizsgák közeledtével válik görnyedtté;
2. izmos két lába, melyekkel hihetetlen eredményeket képes elérni a csavargás terén;
3. izgó-mozgó karjai, melyekkel minden képzelhető kópéságot végre tud hajtani, úgy az iskolai óra alatt, mint azon kívül;
4. meglepő beszélő tehetsége, melyet csak a tanárok vigyázatlan kérdéseivel veszít el.

El van terjedve a szent korona országainak minden szélességi és hosszúsági foka alatt és elvisel mindenféle éghajlatot. Mindenütt jól mulat, úgy családja, mint társai körében.

Kültakarójuk színére nézve megkülönböztetünk fehér és kevésbé fehér diákokat; az előbbieket a mandola-szappan használatát ismerik, az utóbbiak úgy óvakodnak ettől, akár némely algebra-órától. Fejük alkata szerint kis, nagy és tökfejű diákok vannak; fogaik vagy egyenes, vagy ferde állásúak, ellenben ritka az a diák, kinek kinőtt a bölcsességfoga. Hajzat dolgában fésült és fésületlen, fürtös, kondor és égnek-álló hajú diákok vannak, ez utóbbiakat «kefehajúaknak» is nevezik. Idegeik szétágaznak testük minden részecskéjébe és minél egészségesebbek ezek, annál idegesebbek miattuk a t. szülék.

Agyvelejük súlya meghaladja a kilogrammot, de akadnak aránytalanul kis agyú egyedek is: ez azonban semmit sem árt a jövőre nézve.

A táplálkozás szilárd és folyékony táplálékok szakadatlan fölvétele által történik. Ámde az

ételek alig tartózkodnak három óra hosszát a vasat is megemészteni képes gyomorban.

A lélegzés az iskola levegőjének folytonos be- és kileheléséből áll.

Jobbról, a rendkívül terjedékeny gyomor szomszédságában foglal helyet a máj, mely igazságtalan klasszifikációnál epét választ ki. A szívnek az a tulajdonsága, hogy mindig helyén van.

CAPUT II.

A diákról általában.

A t. szülők abban a hitben ringatóznak, hogy fiaik kizárólag tanulás céljából látogatják a gimnáziumot. Biz, a tudásra kevésbé szomjuhozó diák nagyon «szabadelvűen» fogja fel ezt az üdvözítő ezélt. Az ily lajhárok (*bradypus quin-quedactylus*) teszik ki a vizsgák «elhasaltjai»-nak seregét, kikről már a történetíró azt mondja: «ad triarios pervenit». «Csikókkal» (*secundákkal*) térnek haza, csak kelleetlenül mutatják meg édes övéiknek bukásuk hivatalos bizonylatát és legtöbbszörre az inasi kar tagjai közé bekebeleztetnek.

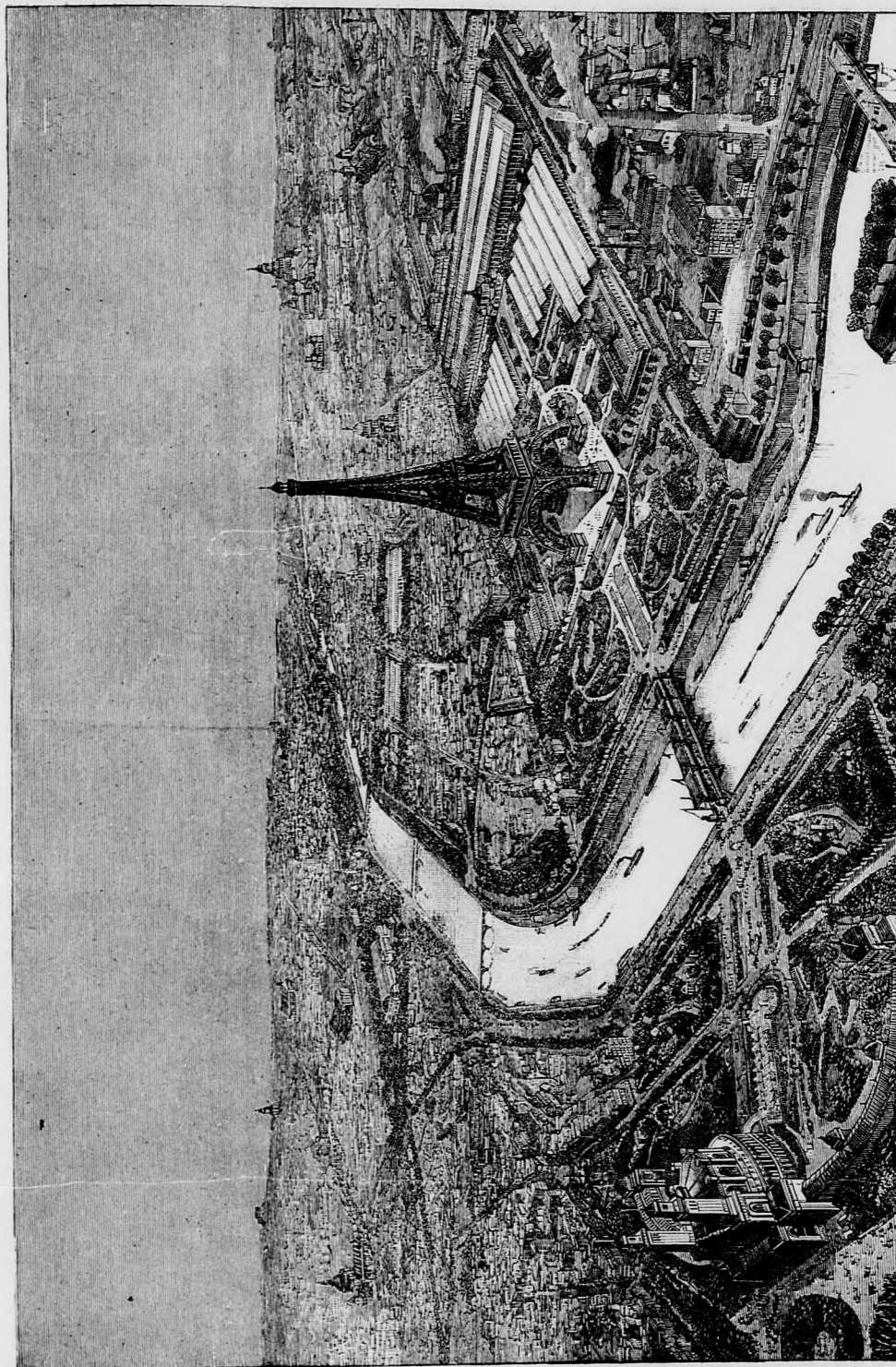
A túlnyomó többség azonban fáradhatatlanul rágdossa a tudomány «száraz» kenyereit, átverekszli magát a nyolcz osztály tuskés bozótján és a megsoványodott szülei pénzes-tüsző vigaszára érettségi bizonyítvánnyal hagyja el a gimnáziumot.

A diákokat a következő osztályokba sorozzuk:

1. A *kis diák* (*homunculus, parvissimus, baccillus*), ki a deklinációkkal meg a négy nemmel kezd és a rendhagyó ígéken meg közönséges törtéken végzi. Halálmegvetéssel küzd a helyesírás szabályaival, még igen gyöngye, ezért esténként langyos tejet iszik és a tanároktól oly bánásmódban részesül, mint a lágy viasz. A *szállásadó néni* felügyelete (*diligentia matris-familias*) ő reá nézve multhatatlanul szükséges.

Játszótársa az *ismellő diák* (*studiosus non studens, vel repetitus*), ki akkora szeretettel csüng osztályán, hogy még egy esztendő tölts ugyanabban a teremben, helyrehozandó a múlt év taktikai hibáit.

2. *Studiosus ascendens*, a másodikba járó diák. Ennek váltig a rendhagyó ígékkel gyülik meg a baja, *condo* és *curro* ígék multideit következetesen összezavarja, *cocondit* és *currivit* ejtven minduntalan; viszont rajzóra alatt csupa fától nem látja az erdőt. Ő már — a kasztkülönbség tiszteletteljes fentartásával — beszélgetésbe bocsátkozhatik a felső gimnázium hőrosaival és mohón hallgatja elődei hőstetteinek hírét.

AZ EIFFEL-TORONY A KIÁLLÍTÁS LÁTKÉPÉVEL.

3. *Studiosus germanicus*, a ki eme stádiumban ismerkedik meg az «átkos közösügy» termékével: a német nyelvvel. Mint jó magyar érzelmű fiú, ezt kötelességszerűleg, «elvből» nem tanulja. Egyetlen «könyű» tárgya a magyar történelem; ez már véreben van a mi fiainknak! Ha a harmadikon átesúszik, lesz belőle

4. *Studiosus mathematicus*; ez az algebrával foglalatokodik, ha ugyan foglalatokodik. Az ókor története eleinte összezavarja gondolatainak kisdud circulusait, de később aztán megbarátkozik ezzel is, — nem tanulja. Szaporítja az állam bevételeit, kinestári dohány tilalmas fogyasztásával, miközben legtöbbször rosszul lesz.

5. *Studiosus græcus*, vagy kamasz, a görögbe kóstolt diák, kinek a kigyózó görög betűk lernai kigyó módjára tekerőznek agya körül. Liviust, Ovidiust és Xenophont annyira becsüli, hogy nem ártallja «puskát»-t szegezni reájuk. Különösen vonzzák a környék erdői és berkei, de nem annyira botanikai ismereteinek gyarapítása czéljából, mint inkább azért, hogy hanyattfekve két füstfelleget eregessen az etherbe. Nem az ő hibája, hogy e funkció olykor rajtacsúszik.

6. *Studiosus classicus*. Ennek koponyájába nagy ünnepeiséggel vonulnak be a vén klasszikusok: Sallustius, Cicero az ő elmaradhatatlan *Quousque tandem!*-jával, Vergilius és Homeros az ő hexameterjeivel, melyekről azt mondják (csak a tanárok; a diákok soha), hogy egy közölök száz aranyat ér. Hozzájuk sorakozik a költők királya, Shakspeare; a trigonometria megismerteti az élet árnyoldalaival és a mindinkább szaporodó házi dolgozatok a jövő gondokkal. Igyen erősödve, büszke önérettel hagyja el az osztályt. Lesz belőle

7. *Studiosus physicus*, a ki a fizikát tanulja immel-ámmal, egyre csak a jövő évet várja s e nagy várás következménye lesz az, hogy kétszer várja. Izmosodik klasszikai műveltségben: a szép Dido királyné elbeszéléseit hallgatja, vakmerően kalandozik Odyszeuszszal, miközben megcsik, hogy a görög tanár urat jogosulatlanul szírének nézi és nem hallgat előadására. Kamatos kamat meg járadék-számítások arra képesítik, hogy a jövő nagy pénzintézeteit igazgassa. Ez esztendőben lesz az önképzőkör rendes tagjává, mely körülmény a «Hozzá» című versek tömeges gyártásával párosodik. Fejledező tenorja vagy basszusa nagy kínosan sajtolódik ki dalos torkából és a szomszédság veszedelmére valamely hangszeren is játszik.

8. *Studiosus maturus*, a felnőtt diák. Ő a szalásadó asszony kedvence, minden szavát áhítattal hallgatják az asztalnál és az apró népség tiszteletteljesen emel előtte kalapot. Élezeit a lakoma-kedvelő Horatiusból meríti, Platonból tanul vitatkozni, a filozófia tanulása föltárja előtte az emberiség egész nyomorúságát és Tacitus Germaniá-jában oly otthonosan érzi magát, mint valami törzsökös vendég a vendéglőjében. Homeros Iliását jobb szereti magyar fordításban, mint eredeti szövegében, mely egyre grammatikai faggatózásokra ingerli a tanár urat. Fiókja tele van Jókai regényeivel, lelke pedig merész dráma-tervekkel, a melyek ellenére pompásan tud aludni reggel nyolcz óráig. Egyébként bátran siet az érettségi elé, hogy aztán more patrio hatalmas áldomással búcsúzkodjék el attól a gyönyörű diák-élettől.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

Ludas Matyi, bohózat *Balogh Istvántól*, kiadta *Bayer József*. Bpest, 1898. Franklin-Társulat. (*Höimrich G.*, Régi Magyar Könyvtár, IX.), 96 l. Ára 50 kr. A régi magyar színpadnak egyik legérdekesebb és legjellemzőbb terméke jelenik meg most első ízben nyomtatásban, miután a színpadról, melyen főleg a negyvenes években (Szerdahelyi József zenéjével) nagy kedveltségnek örvendett, jóformán leszorult, bár a vidéken még most is adják néha. A darab, melyet Balogh István színész (1790—1873), a magyar színészetnek egyik szorgalmas munkása írt, 1838 decz. 27. került először színpadra a pesti magyar színházban. *Bayer* igen érdekesen tárgyalja Balogh darabjának változatos történetét. Szövegét a kiadó négy különböző példányból állította össze: az 1838-iki sűgő-könyvből, az eredeti partitürából, egy 1847-iki és egy 1855-iki másolatból. Ludas Matyi története a Balogh bohózata alapján földolgozva került a ponyvára is.

Perikles. A görög történet egyik legnagyobb alakjának élet- és jellemrajzát beszéli el a *Történelmi Könyvtár* ez új füzetében *Bod Péter*. Az a fényes korszak, melyet Perikles uralkodása jelöl, a görög történelem legnagyobb fejezete. Méltán és joggal irták a Perikles-korabeli Athénéről: Görögország ékessége és szeme. Az eszményi állami kormányzat, az anyagi és szellemi élet virágzásának legtökéletesebb képe Athéne e korban. És ezt megteremtette Perikles egymaga, államférfiúi bölcsességének, szellemének századokat megelőző nagyságával. Kitűnő segédkönyv lesz ez a Cornelius Nepost olvasó és az ó-kort tanuló ifjúság számára. A csinos képekkel is ékesített könyv ára 40 kr. Tetszetős kiállítása a Franklin-Társulat nyomdájának dícséretét érdemli.

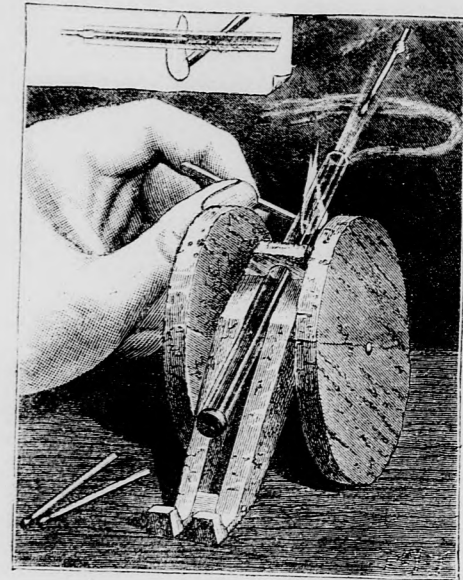
VEGYESEK.

Krónika.

- angusztus 2. 1848. Nagy Sándor esatát vesz Debreczennél.
 " 5. 1620. Gyöngyösi István szül.
 " 6. 1792. Ráday Gedeon gróf költő +
 " 9. 1790. Kölesey Ferencz szül.
 " 10. 1805. szül. Toldy Ferencz, irodalomtörténetírásunk atyja.
 " 11. 1456. Hunyady János +
 " 12. 1533. Czibak Imre Gritti parancsára meggyilkoltattott.
 " 13. 1849. A világosi fegyverletétel.
 " 15. 1038. Szent István király +

Furcsa kristályosodás. Nem kell hozzá valami nagy készülődés. Tiszta vízben oldjunk föl annyi közönséges szódát, a mennyit az csak elbí; vagyis addig rakjuk belé, míg végre az erős keverés daczára sem oldódik fel többé. Most öntsük át e folyadékot egy másik edénybe, a hol majd megfigyelhetjük a tüneményt.

Kössünk azután ezérnaszára egy szem török-babot, a ezérnat pedig egy, az edény tetején keresztbe tett rudacsára bogyozzuk. Szintígy lógassunk ugyane folyadékba egy másik, nem porózus testet, például kőgolyócskát vagy üvegdarabot. Ha most egyszórára nyugodtan hagyjuk az edényt, megkezdődik a kristályosodás: a babon lánzszaalakú szódakristályocskák képződnek, melyek úgy ellepik, hogy holmi sündisznócskának néz az ember. A másik test azonban, például a kőgolyócska egy cseppet sem változtatja a köpenyét. Igen könnyen megérthetjük, hogy miért öltözött a babszem olyan bökös sündisznó-ruhába. A babszem külső felszíne apró lyukakkal van ellepve, így tehát maga a test hygroszkopikus vagyis vizet vesz föl magába. De csak a vizet szívja föl, minek következtében a fölszívott mennyiségben volt szóda kiválik és apró tűalakú kristályokban rakódik a bab külső részére. Természetesen minél több vizet tud a bab magába venni, annál több szóda válik szabaddá és annál bontosabb lesz a kis babszemnek új ruhája.

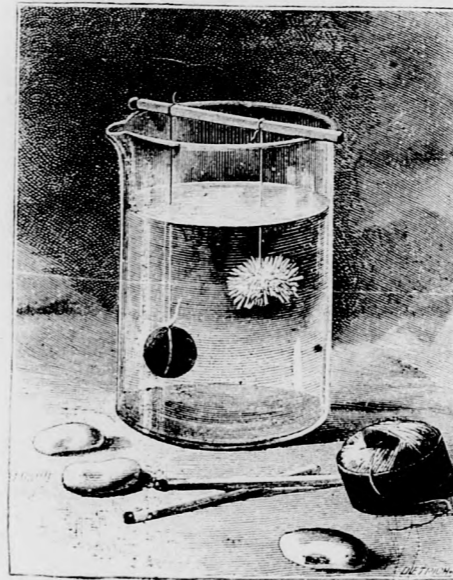
GYUFÁBÓL ÁGYÚ.

Gyufából ágyú. Bármily merészen hangzik is, elkészítése nem nehéz. Vegyünk egy 3 mm. átmérőjű, 12—15 cm. hosszú üvegesövet, zárjuk el jól egyik végét spanyolviaszszal, ez lesz az agya. A kerekeket meg a talpat holmi szivaradoz-deszkából is kifűrészelhetjük. A talp felső végére ragaszunk egy parafa-gyűrűt, melybe ha ágyunk csövet behúzzuk, szilárdan fog megállani. A többi részeket is elég, ha ennyivel vagy vékony dróttal erősítjük össze; a kerekek tengelyéül egy kötőfűdarab épen elegendő. Nagyobb szilárdság kedvéért jó lesz a tengely végeire üveggöngyöket erősíteni, úgy hogy a kerekek azért szabadon foroghassanak.

Töltésül egy szál stearinos gyufa szolgál, melyet foszforos végével dugunk befelé, úgy hogy legfeljebb az ágyu talpáig érjen be. A gyufa kifelé álló végére fojtásnak egy kis parafát vagy kenyérbéltől gyúrt gömböcskét erősítünk, de ennek nem szabad a csövet légmentesen elzárnia, hanem csak olyan vastag lehet, hogy a gyufaszál könnyen kisurranhassék.

A kisütés, a mint a mellékelt ábra is mutatja, egy másik gyufaszállal történik. Élénk pattanás hallatszik és vígan röpül ki a kék füstfelhőskébe burkolt gyufaszál vagy 5—6 méternyire. Épen ezért a tűbiztonság kedvéért jó lesz arra a helyre, a hova a gyufa esik, egy vizes ruhát vagy egy ív vastag papírt már előre odatenni. Egyéb óvatosság sem árt ennél a játékszer-nél, különösen pedig ne hagyjuk elül, nehogy kisebb testvéreink kezébe kerüljön.

Az udvariasság legtűzöttabb foka a középamerikai spanyoloknál divatos. Itt ha a tanító az iskolába lép, így szól: «Az osztályban levő urak felkéretnek, hogy álljanak föl.» A gyermekek felállva először a tanító, azután egymás előtt hajolnak meg. Ha a tanító megrovást tesz, körülbelül így szól: «Chester úr, lesz szives megengedni, hogy megjegyezsem, hogy az ön meghajlása az iskolai szabályoknak nem felel meg: legyen oly jó, ismétlje azt.» Hasonló formalitásokat követnek el a háznál is. A szolgáló, mielőtt lefeküdnék, előbb udvariasan megkérdi úrnőjét, hogy nem parancsol-e valamit s ha tagadó választ kap, így szól: «Isten adjon önöknek kellemes éjszakát.» A bölcső-

FURCSA KRISTÁLYOSODÁS.

höz, ha kis gyermek is van a háznál, minden este még külön is elmegy s keresztet vet reá; a családtagok is mind így tesznek s még ezt mondják: «Órizzen meg az Isten s légy szüleidnek öröme.» Bármint gondolkozunk is e formalításokról, annyi tény, hogy azoknak a gyermekek kedélyére s magaviseletére általában kedvező hatása van.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Ha három szám közül az elsőhöz a másik kettőnek a felét, vagy a másikkhoz a többinek a harmadrészét, vagy a harmadikhoz az első kettőnek a negyedrészét adjuk, mindannyiszor 170-et kapunk; melyek ezen számok?

Földrajzi kérdés:

Melyik orosz kormányzó az, melynek fővárosa a Kaspi-tóba nyúló Apeheron félszigeten terül el? Számos iszapvulkánja van s a föld hasadékaiban kiömlő hidrogéngáz ösüdtől ég, mint örök tűz, a parsi tűz-imádók templomában, kiknek e város szenthiyévé lett. Miben gazdag ez a vidék?

Történelmi kérdés:

Mi a neve azon osztrák ezredesnek, a ki Buda 1849-iki védelmében Hentzi alatt részt vett? Május 21-én, a mikor a magyarok a várba hatoltak, a budai lánczhídfőt löporral fel akarta robbantani. Terve azonban nem sikerült; a lánczhíd sértetlen maradt, ő azonban és emberei a robbanásnál életüket veszítették.

Természetrizsi kérdés:

Melyik bogár az a levélbogarak családjából, a melynek sárgásfehér szárnyai vannak, a melyek mindegyikén 5 fekete hosszanti csík látható? Sárgás álcái a burgonyalevelek megrágásával sok kárt okoznak; bájuk a földben van, gyorsan szaporodnak.

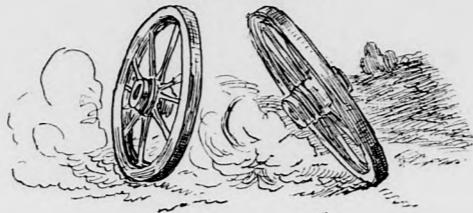
Pont-talány.

	A	
	1	1
	2	2
	3	3
	4	4
C		D
5		5
6		6
	7	7
	8	8
	B	

A pontok helyébe oly betűk irandók, a melyek balról jobbra olvasva értelmes szavakat adjanak; a középső betűk pedig lefelé olvasva egy görög bölcse nevét adják. A szavak értelmei a következők:

- 1—1. Betű az abc végéről.
- 2—2. Minden embernek szükséges.
- 3—3. Ásvány.
- 4—4. A régi fa ilyen.
- C—D Betű az abc közepéről.
- 5—5. Bibliai név.
- 6—6. Nem kegyelmez senkinek.
- 7—7. Hasznos növény.
- 8—8. Betű az abc végéről.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő augusztus 13.

A 30. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: $4\frac{1}{4}\%$ -ra. Földrajzi kérdés: Arkádia tartomány. Történelmi kérdés: Argonauták; görög hősök. Természetrizsi kérdés: Félmajmok (prosimii) rendje. Koczkarajtény: Arad, ragya, agyar, dara.

Helyesen fejtették meg: Szemjowszky Ferencz, Denk Gusztáv, Pély Károly, Dániel Mihály, Hübner János, Bohrandt Lajos, Nagy Vince, Granitz Géza, Szécskay Dezső, Blumenschein Henrik, Gretzmacher Jenő, Süle Antal, Alliquander Ödön, Mózer Adorján, Póka Kálmán, Hirschler Károly, Jakab Gyula, Wanka Károly, Böhm Gyula, Ladomérszky Adolf, Weiller Vilmos, Lindtner Mátyás, Öry Lajos, Herresbacher Dénes, Kárász Géza, Stark Árpád, Kinsky J., Vad Lajos, Trajkó Imre, Grün József, Csáthy Dezső, ifj. Csiky Kálmán, Szadnik Sándor, Schenkenberger József, Molnár Béla, Puskás Endre, Báro Maillot Nándor, Havas Gyula, Grossmann Oszkár, Bogdán Ernő, Eckhart Ferencz, Wessely Imre, Berger Mór, Szabó Béla, Fiedler Kálmán, Schmid Károly, Téglás Géza, Gerstlauer Albert, Mészáros Hugó, Krumm Ödön, Kukuberger Henrik, Reiser Sándor, Krepelka Ferencz, Teesz Lajos, ifj. Kresz Károly, Halmi Gy., Zsupesány László.

A kitűzött könyvjutalmat, «Vámbéry indiai tündérmesék» című művét Schmid Károly IV. oszt. főgimn. tanuló Borkúton nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

K. E. Nem foglalkozunk számtannal, de azt hisszük, behelyettesítése hibás. x nem $= \frac{1}{4}$. Fő hibáját a beszorzásnál követte el, $\frac{1}{4} + \frac{1}{4} \times 4$ nem adja azt az eredményt, a melyet ön kihozott. Hogyan kell törtet egész számmal szorozni? Bátyja ebben jól járt el, tehát az ő számítása helyesen állapította meg, hogy az x -nek az ön által kontemplált behelyettesítése hibás. — W. E. Úgy hisszük, kérdésére már feleltünk egyszer. Mi nem érünk rá, hogy efféle dolgok után szaladgáljunk. Ön ép úgy Budapesten van, mint mi, kérdezze meg az illető címet valamelyik könyvtárusnál. — W. E. Kanizsa. Sajnáljuk, nem szolgálhatunk vele. A borítékot eltettük, rendelkezésére áll. — M. I. Nyiregyháza. Tessék a kérdést szeptemberben ismételni. — Sch. F. Az egyiket, mivel rendelkezésünkre állott, elküldöttük. — P. L. Városmajor. Efféle ügyekkel a szerkesztőség nem foglalkozik. Tessék a kiadóhivatalhoz fordulni. — Aristarchus. Azt szeretné tudni, hogy melyik az a legrovidebb könyv, a melyikből a stílisztikát, retorikát, és poétikát legrovidebben és jól megtanulhatja. Forduljon Hangos Antal papirkereskedőhöz (Budapest, Calvin-tér 5. szám) és rendelje meg «Az írásművek elmélete dióhéjban» cz. kis füzetet húsz krajczárért. Ebben az egész stílisztika, retorika és poétika veleje 14 rövid lapra van összefoglalva és pompás eszközül fog szolgálni önnek az érettségire való előkészületben. A füzetet egy tanár írta. — Sz. S. H. C. nagy irodalomtörténete gyönyörű színes képekkel díszítve az Athenaumnál fog megjelenni. Örülünk, hogy tetszett. Szándéka, hogy a középkorral szeretne foglalkozni, dicséretes. Csak tanuljon meg jól latinul; e nélkül azon a téren mozogni sem lehet.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D: RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejjenek minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

ARANY LÁSZLÓ.

Arany Jánosnak, nemzetünk nagy költőjének

egyetlen élő sarjadéka, augusztus 1-én meghalt.

Arany László egy időben a legelső magyar költők

egyike volt, s bár nem sokat foglalkozott az irodalommal, az, a mit produ-

kált, méltó nevet szerzett neki. Benne a szalontai

Arany-család kihalt. Már kora ifjúságában jelent-

keztek költői hajlamai, s 18 éves korában egy kötet

könyvet adott ki *Eredeti népmesék* címen, s Arany

János nagy örömmel látta fia irói hajlandóságát s

nagyon szerette, hogy fia a népköltéssel foglalkoz-

zik. A Kisfaludy Társaság nagy népköltési gyűjte-

ményét Gyulai Pállal együtt ő adta ki. Álmodozó

elke ott kerégt az Alföld délibábos rónáin és

áhitattal leste a bűbajos mesészt. Nem volt nálánál szorgalmasabb, odaadóbb gyűjtője a népköltés-

zetnek s ha valahol egy új meséről hallott, fölkereste a népet, hogy közvetlenül ismerje meg alkotását.

Arany László 1844-ben született N.-Szalontán s iskolai tanulmányainak végeztével a pesti egyetemen jogot hallgatott, majd ügyvédi oklevelet szerzett, de nem lépett az ügyvédi pályára, hanem a Földhitel-intézetnél vállalt hivatalt, hol 1880-ban igazgató lett. Mindazonáltal továbbra is élénk

érdeklődéssel viseltetett az irodalom iránt és szalonjában mindig szívesen látta a tudósokat és írókat s alig volt nevezetesebb irodalmi mozgalom, melyben ő részt nem vett volna.

Az utóbbi időben sokat betegeskedett, baja azonban csak június végén lépett fel komolyabban s augusztus 1-én kioltotta életét.

Első költői sikerét a Kisfaludy-Társaság pályázatán aratta, a mikor *Elfrida* című költői elbeszélése 1867-ben egyhangú elismeréssel vitte el a koszorút. A játszi tárgyat oly nagy művészettel írta meg, hogy e nemből kevés különbet mutathat föl a magyar literatúra. De országos nevet csak a *Délibábok hőse* szerzett neki,

mely ugyancsak a Kisfaludy-Társaság pályázatán koszorúzva került ki. E költeményről annak idején nagyon sokat beszéltek. Arany László névtelenül pályázott vele s mikor jellegű levelét fölbontották, mindenféle kommentárokat fűztek hozzá és a korbéli legkiválóbb költők nevével hozták kapcsolatba. Sokáig nem tudták, ki a szerzője s mikorra Arany László neve kitudódott, egész legenda kísérté már a *Délibábok hőset*. Ez a gyönyörű verses regény a szabadságharez utáni korszak elkeseredett magyarjának kitünő rajza. Hőse Hübele Balázs, a sok mindenhez kapkodó búsmagyar, igazi típusa volt korának. A költemény ritka

ARANY LÁSZLÓ.